

Kris- och katastrof medicinsk berättelse

Verksamhetsåret 2018

Förord

Region Västmanland har en viktig roll och ansvar för att hålla en god beredskap så att verksamheten fungerar vid en särskild händelse som t ex stora olyckor, katastrofer, kriser, andra svåra påfrestningar på samhället eller vid höjd beredskap.

Arbetet med krisberedskap syftar till att minska sårbarheten och öka förmågan att hantera kriser. Katastrofmedicinsk beredskap är den beredskap som krävs för att omhänderta drabbade och minimera psykiska och fysiska följdverkningar vid en särskild händelse, det vill säga händelser som är så allvarliga eller omfattande att resurserna måste organiseras, ledas och användas på ett särskilt sätt. Beredskapen ska kunna skapa balans mellan behov och resurser.

Grundläggande för en god beredskap är god planering, insikter om de händelser som kan utlösa en kris samt förtrogenhet med hur organisationen ska fungera om något händer. Regionen ska därmed vid planeringen utgå från en helhetssyn på den egna organisationen samt kunna samverka med andra aktörer på lokal, regional och nationell nivå.

Utvecklingen inom krisberedskapen och inom det katastrofmedicinska området sker kontinuerligt vilket ger möjlighet att förbättra kvaliteten, säkerheten, redundansen och verksamheternas förmåga att hantera en allvarlig händelse.

Krisberedskapen måste vara integrerad och väl förankrad i den dagliga verksamheten. När en krissituation uppstår måste alla känna till vad de ska göra, vara utbildade och övade för att omhänderta drabbade och minimera de somatiska och psykiska följdverkningarna vid allvarlig händelse.

Västerås den 28 februari 2019

Birgitta Rasmussen
Kris och katastrofmedicinsk beredskapssamordnare

Innehållsförteckning

1	Risk och sårbarhetsanalyser	4
2	Utbildningar	4
3	CBRNE.....	5
3.1	Upphandling av saneringsdräkter	5
3.2	Skyddsmask 90.....	5
3.3	Saneringsanläggning i Köping	5
4	TIB- Tjänsteman i beredskap.....	6
5	Delar av sjukhusets robusthet.....	6
5.1	Reservtelefoni.....	6
5.2	RapidReach	7
5.3	Värmebölja sommaren 2018.....	7
6	Läkarstöd till sjukvårdsgrupp	7
7	Civilt försvar.....	8
8	Deltagande i nätverk	8
9	Omvärldsbevakning.....	8

1 Risk och sårbarhetsanalyser

Enligt föreskrift från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), MSBF 2010:6 ska Region Västmanland årligen redovisa risk- och sårbarhetsarbetet till Socialstyrelsen, MSB och Länsstyrelsen.

Regionens kris- och katastrofberedskap ska utgå från risk- och sårbarhetsanalyser. I arbetet ingår även en förmågebedömning som beskriver vår förmåga att hantera särskild händelse.

Risk- och sårbarhetsanalys är en process på alla nivåer med utgångspunkt i verksamheten. Syftet är att skapa såväl beredskap inför kriser som kontinuitet i den verksamhet som måste upprätthållas oavsett krisens omfattning. Målet är att förebygga risker och minimera konsekvenserna av de allvarliga händelser som kan drabba regionens verksamhet.

Krav på regionens i samhällets krishanteringssystem är sammansatt i följande målbild:

- Regionen har en god **kunskap** om risker och sårbarheter som kan påverka regionens verksamhet. Konsekvenserna för den egna verksamheten har analyserats.
- Regionen har en **planering** för hur risker och sårbarheter ska undanröjas eller minskas. Regionen har också en planering för hur det ska hantera konsekvenserna av en extraordinär händelse.
- Regionen har en **god förmåga** att hantera extraordinär händelse, dvs. att vidta de nödvändiga åtgärder som krävs för att säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan upprätthållas, samt att ge invånare och medier tillräcklig och korrekt information om händelsen.

2 Utbildningar

För att skapa och upprätthålla den kompetens och förmåga som krävs för att lösa en uppgift krävs utbildning och övning. Varje år upprättas en utbildnings- och övningsplan som fastställs inom den systematiska säkerhetsorganisationen.

Verksamheten för kris- och katastrofmedicinsk beredskap stödjer regionens övriga verksamheter med anpassad utbildning och övning. Utbildning sker regelbundet av såväl ledningspersonal, beslutsfattare och hälso- och sjukvårdspersonal prehospitalt, på sjukhus och inom primärvården.

Under 2018 har följande utbildningsinsatser genomförts:

- **Grundläggande** föreläsning om den regionens kris och katastroforganisation, 1-2 timmar – 460 medarbetare
- **Stabsmetodik**, 2 dagar - 120 medarbetare
- **CBRNE** (kemisk, biologisk, radiologisk, nukleär och explosiva ämnen), 1 dag – 55 medarbetare
- **Krishantering**, 1 dag – 65 medarbetare (PKL- Ledning och stödpersoner).

3 CBRNE

3.1 Upphandling av saneringsdräkter

Under 2017 fram till slutet av 2018 pågick en nationell upphandling av nya skyddsdräkter. Upphandling av andningsskydd ingick inte i upphandlingen men den löpte parallellt. Leverans av andningsskydd påbörjades under december 2018. Skyddsdräkterna beräknas levereras under Q2 2019.

3.2 Skyddsmask 90

Arbetsmiljöverket har slagit fast att skyddsmask 90 inte uppfyllde kraven enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter eftersom den inte är CE-märkt.

Arbetsmiljöverkets beslut påverkade alla blåljusverksamheter och innebar att kommuner och regioner/landsting blev tvungna hitta en ersättning till de fredstida funktioner som Skyddsmask 90 hittills har uppfyllt. SKL beklagade situationen som uppstått, men såg ingen annan lösning än att berörda aktörer skulle behöva köpa nya andningsskydd. Detta är gjort och de nya skyddsmaskerna finns idag inom ambulanssjukvården i Region Västmanland.

3.3 Saneringsanläggning i Köping

Vid en riskanalys 2015 konstaterades att det fanns ett behov av att ha möjlighet att genomföra personsanering på Västmanlands sjukhus Köping. Detta för att minska riskerna för kontaminering av lokal, personal, anhöriga etc. vid en händelse med farligt ämne. I Köping finns flera farliga industrier som t ex Yara. Dessutom sker många farliga transporter dagligen genom kommunen. Efter det att den lokalförsörjningsplan som togs fram för Västmanlands sjukhus Köping 2015–2025, där planering var att bygga en fast saneringsanläggning, "lades på is" har möjlighet att genomföra personsanering inte funnits.

Akutmottagningen på Västmanlands sjukhus Västerås ska vara den mottagning dit alla drabbade ska transporteras eller hänvisas till vid en händelse med farligt ämne. Västmanlands sjukhus Västerås har en fast saneringsanläggning i ambulanshallen och har utbildad och övad personal.

För att öka förmågan i regionen och bereda möjlighet till personsanering på Västmanlands sjukhus Köping har ett alternativ, i form av ett uppblåsbart tält, till

fast saneringsanläggning tagits fram. Tältet ska kunna användas i Köping enbart för att säkerställa möjligheten att kunna personsanera när spontant drabbade inkommer till akutmottagningen. Fastighet har nu uppdrag att iordningsställa en av ambulanshallen för saneringsanläggningen

4 TIB- Tjänsteman i beredskap

Under 2018 larmades tjänsteman i beredskap vid 220 händelser vilket är en ökning med nästan 20 % jämfört med 2017. Antal handlagda ärenden har varit högst under juli, november, oktober och december.

De externa larmen har under 2018 ökat med 13% och varit av varierande karaktär. Liksom tidigare har trafikolyckor och bränder varit vanligast. En förklaring att bränder ökat är troligtvis skogsbränder under sommarmånaderna på grund av höga temperaturer och torra marker.

Interna larm har också ökat under 2018 (29%) jämfört med 2017. Telefoni/Raket störningar/avbrott har mer än fördubblats under 2018, 17 händelser 2018 jämfört med 7 händelser under 2017. Orsak till problem har bl.a. varit olika driftstörningar som påverkat datanätjänster för Tele2 samt olika uppdateringar som har föranlett störningar. Några av störningarna har resulterat i att regional sjukvårdsledning har varit aktiverad.

Region Västmanlands regionala sjukvårdsledning har aktiverats fem gånger under 2018.

- Stabsläge 2018-01-19 vårdplatsbrist
- Stabsläge 2018-02-05 telefoniavbrott
- Stabsläge 2018-03-22 telefoniproblem
- Stabsläge 2018-05-30 telefoniproblem
- Stabsläge 2018-06-05 skogsbränder

Krisledningsnämnden har inte varit aktiverad under 2018

5 Delar av sjukhusets robusthet

5.1 Reservtelefoni

Med syfte att öka redundansen i regionens telefoni installerades under 2017 en reservtelefonlösning som hanterar såväl IP- som analoga- och mobiltelefoner. Lösningen innebär att vid telefonistörningar styrs huvudnummer om till reservväxeln så att samtal kan kopplas fram. Arbetet har pågått i två steg och nu planeras även steg tre, vilket innebär att vissa stödfunktioner ansluts.

5.2 RapidReach

RapidReach är ett kommunikationssystem som automatiskt kan hantera larm till mobiltelefoner och/eller personsökare. Systemet används vid en särskild händelse och när beslut är taget om:

- Höjdberedskap och när Region Västmanlands regionala sjukvårdsledning aktiveras.
- Behov av krisstöd och ledning (PKL)
- Behov av läkarstöd till sjukvårdsgrupp.

5.3 Värmebölja sommaren 2018

Sommaren 2018 var en exceptionell varm sommar med mycket höga temperaturer under en lång period. Värmen medförde stora problem i många verksamheter både för patienter och personal inom Region Västmanland. Problem uppstod även där förvaring av läkemedel fanns och där det saknades kyla.

En utvärdering genomfördes efter sommaren som ledde till ett antal åtgärdsförslag som ska vara genomförda innan sommaren 2019. Exempel på åtgärder är:

- Avtal med Mälarenergi om prioriterade kylleveranser.
- Förslag på sektionering av kylleveranser. Översyn avseende behov av nödkyla i verksamheterna. Idag finns det nödkyla på 17 ställen.
- Klimatavskärmning (gardiner jalusier mm), kommunikationsplan till verksamheter att hålla fönster stängda. Revidera "Handlingsplan vidvärmebölja"
- Installation av komfortkyla inom vuxenpsykiatri i Västerås, Bergslagssjukhuset och vid Västmanlands sjukhus sala.

6 Läkarstöd till sjukvårdsgrupp

Den 1 mars 2014 infördes en ny organisation för läkarstöd till sjukvårdsgrupp. Den nya organisationen innebar att 14 utvalda läkare från operations- och kirurgkliniken skulle vara ambulanssjukvården behjälplig på skadeplats utifrån ett antal förutbestämda kriterier.

Under 2018 utvärderades organisationen och ett beslut om en förändrad bemanning fattades av Riskkommittén i december. Den nya organisationen kommer bestå av 10 stycken anestesiloger som alla innehar sin hemvist i Västmanland. Målsättningen är att de anestesiloger som ingår i organisation ska delta i den dagliga ambulansverksamheten, minst två gånger per år vilket ska resultera i en större förståelse och samverkan mellan ambulanssjukvården och läkarstödet både vid vardagliga uppdrag och vid en allvarlig händelse.

I nuläget saknas behöriga anestesiloger för uppdraget. Rekrytering och utbildning pågår. Målsättningen är att uppnå optimalt antal under våren 2019.

7 Civilt försvar

Region Västmanland har under 2018 påbörjat arbetet med att återuppta civilförsvarsplaneringen inom hälso- och sjukvården enligt den överenskommelse som har tecknats mellan regeringen/MSB och SKL. Regionen tillsammans med olika myndigheter, såväl regionalt som nationellt, deltagit i planeringen av det civila försvaret. Regionens målsättning är att stärka sin förmåga genom en långsiktig planering med särskilt fokus på hälso- och sjukvård. Under 2018 har ett stort antal aktiviteter genomförts, bl. a:

- Medverkan i regional samverkan med Länsstyrelsen (U-sam) tillsammans med övriga aktörer i Västmanland.
- Deltagande i regionala övningar på normativ nivå.
- Deltagit med i Socialstyrelsens scenariospel hösten 2018.
- Aktivt deltagit i regionernas planering- och koordinering för genomförande av aktiviteter i överenskommelsen.
- Deltagande på Försvarsmaktens utbildningsdag på högkvarter.
- Kartläggning av den egna hälso-och sjukvårdsverksamheterna har påbörjats och bedrivs i så stor utsträckning som möjligt inom ramen för reguljär verksamhet där civilt försvar vävs in i ordinarie strukturer.
- Robusthetsplanering inför byggnation av nytt akutsjukhus i Västerås.

8 Deltagande i nätverk

Regionen beredskapssamordnare deltar i såväl nationella som regionala och lokala nätverk. En viktig del i nätverkandet är att bedriva gemensamt utvecklingsarbete.

Regionen finns med i samverkansorganet U-SAM, som drivs av Länsstyrelsen. Syftet med U-SAM är att arbeta för att förebygga att en samhällsstörning uppstår, dämpa eskaleringen av en samhällsstörning och mildra dess konsekvenser. Allt för att gemensamt kunna skapa en samlad lägesbild och hantera en samhällsstörning så bra som möjligt. Efter en inträffad samhällsstörning ska förbättringsmöjligheter identifieras och åtgärdas för att uppnå en bättre krisberedskapsförmåga.

9 Omvärldsbevakning

Regionens beredskapssamordnare samlar genom nätverk och kontakter fortlöpande in händelser med bäring på katastrofmedicinsk beredskap och civilt försvar. Varje vecka genomförs dels nationell samverkankonferens med Socialstyrelsen, dels samverkanskonferens med U-SAM regional nivå.